

EBDIS | We know
WILLIAM JAY JACOBS

GIGANȚI AI ISTORIEI

Traducere
SANDA ILEANA RACOVICIANU

EDITURA ORIZONTURI

CUPRINS

Cuvânt-înainte..... 5

Partea I. Secolul al XIX-lea: Preludiul epocii

noastre	9
Napoleon Bonaparte	11
Simón Bolívar	30
Otto von Bismarck.....	45
Meiji Mutsuhito	61
Regina Victoria.....	75

Partea a II-a. Secolul al XX-lea înainte de

Hiroshima	89
Vladimir Ilici Lenin	91
Sun Yat-Sen	106
Kemal Atatürk	118
Benito Mussolini.....	131
Iosif Stalin.....	146
Adolf Hitler.....	163
Winston Churchill.....	181
Mohandas K. (Mahatma) Gandhi	199

Partea a III-a. Lumea după 1945 219

Mao Tzedun	221
Charles de Gaulle.....	237
Juan Perón.....	251
Eva Perón.....	251
Iosip Broz Tito.....	265

Éamon de Valera.....	279
Golda Meir.....	293
Fidel Castro.....	309
Jomo Kenyatta.....	326
Anwar el-Sadat.....	338
Ho Şi Min.....	352
Ayatollahul Ruhollah Khomeyni.....	365
Mihail Gorbaciov.....	377

NAPOLEON BONAPARTE

(1769-1821)

Unul dintre marii cuceritori ai omenirii, înzestrat cu geniu militar; în calitate de conducător al Franței și-a canalizat eforturile în direcția unificării Europei continentale.

Cândva, pe insula Corsica, departe de țărmul vestic al Italiei, un copilăș se juca la malul mării cu fratele său mai mare.

Mai târziu, acel copil, Napoleon Bonaparte, a devenit una dintre cele mai cunoscute personalități ale istoriei. General la 24 de ani, a fost comparat cu cele mai mari genii militare – Hannibal, Iulius Cezar, Genghis-Han. Pentru unii istorici, el este un purtător de torță, un erou romantic care a răspândit în toată Europa înaltele idealuri de libertate și egalitate ale Revoluției Franceze. Napoleon a condus Franța timp de 20 de ani, elaborând un cod de legi care este încă în vigoare în această țară. În cele din urmă, s-a încoronat împărat și a devenit o figură solitară, meditativă, care a dominat viața Europei de Vest. În același timp, cuceririle lui Napoleon au atras după sine costuri enorme. În războaiele sângeroase pe care le-a purtat și-au pierdut viața în jur de 500.000 de tineri soldați din armata franceză. În final, celelalte puteri europene s-au coalizat pentru a-l înfrânge în luptă și l-au exilat în îndepărtata și izolată insulă Sf. Elena din sudul Atlanticului. Acolo a și murit.

Într-un poem închinat memoriei lui Napoleon, scriitorul englez Rudyard Kipling se minuna de viața extraordinară a conducătorului francez și de sfârșitul său lamentabil.

Cât de departe de jocul unui copilăș este Sf. Elena?

Ce te-a determinat să te refugiezi într-un loc atât de izolat de lume?

Oh, Mamă, cheamă-ți din nou fiul pentru că altfel el va fugi departe.

(Nimeni nu se gândește la iarnă când iarba este verde!)

Firește, ce l-a determinat să se ducă acolo? Care a fost ținta lui Napoleon în viață? Lupta? Puterea? Gloria lumescă? O faimă menită să dăinuiască veșnic? În spatele vieții strălucitoare de la curte, a costumelor de un fast orbitor pe care îi plăcea să le poarte, cum a fost în realitate Napoleon Bonaparte și ce l-a mânat neconținut spre noi victorii?

Când s-au căsătorit părinții lui Napoleon, Carlo, tatăl său, avea 18 ani și Letiția, mama sa, doar 14. În primii lor șase ani de căsnicie au fost binecuvântați cu numai doi copii. Mai întâi a venit pe lume un fiu, Joseph, iar după un an, „Napoleone Buonaparte”, așa cum era pronunțat în insula Corsica unde se vorbea italiana și unde viitorul lider al lumii apusene își va petrece copilăria.

Francezii cuceriseră Corsica cu un an înainte de nașterea lui Napoleon și, o mare parte din copilăria și din tinerețea sa, acesta a nutrit puternice resentimente față de Franța, militând pentru independența insulei sale natale.

Familia lui Napoleon nu era foarte înstărită, dar întrucât aparținea nobilimii și-a putut trimite, cu burse de studiu, amândoi fiii, precum și o fiică, la școlile franceze de renume. Astfel, la vârsta de nouă ani Napoleon a fost înscris la școala militară de la Brienne.

Tânărul Napoleon se făcuse deja cunoscut prin firea sa bătaioasă. Mai mic de statură decât băieții de vârsta lui, nu foarte chipeș, el dorea să fie în centrul atenției și să adopte un stil propriu de viață. Se înfură peste măsură când colegii de clasă francezi îl tachinau pe seama originii sale corsicane și a accentului italianesc pe care nu l-a pierdut niciodată complet. Odată a făcut o cruntă promisiune unui coleg francez: „O să vă pricinuiesc vouă, francezilor, tot răul de care sunt în stare.” Posac și irascibil, în majoritatea cazurilor nu-și exterioriza sentimentele.

Totuși, atunci când voia să-i impresioneze pe ceilalți, devenea fermecător. De la început a excelat la matematică și științe și se pare că i-au plăcut, de asemenea, istoria și geografia. Ceea ce detesta în mod special erau jocurile pe teren, cu excepția luptelor cu bulgări de zăpadă, pe care le transforma în războaie miniaturale. Deși tânărul Napoleon era departe de a fi un elev strălucit, profesorii i-au remarcat originalitatea.

Unul dintre profesori a scris despre talentul lui neobișnuit de a proiecta fortificații, iar altul i-a descris personalitatea drept „un granit încălzit de un vulcan”.

În 1784 a fost primit la Școala Militară de la Paris, cea mai de vază academie militară a Franței. A absolvit-o un an mai târziu, fiind doar al 42-lea dintr-o clasă de 58 de elevi. La vârsta de 16 ani i s-a acordat gradul de locotenent secund în artileria franceză.

Următorii șapte ani au reprezentat o perioadă dificilă în viața lui Napoleon. Deși dispunea de prea puțini bani de cheltuielă, a reușit totuși, drămuindu-și hrana, să cumpere cărți de strategie militară, în special din domeniul artileriei.

După moartea tatălui, în 1785, tânărul Napoleon și frațele său mai mare, Joseph, și-au asumat responsabilitatea

întreținerii mamei lor și a celor șase frați mai mici. Reîntorcându-se în Corsica, Napoleon avea să devină ofițer în Garda Națională Corsicană. Țelul său principal a rămas eliberarea insulei de sub dominația franceză.

În 1793, capii Revoluției Franceze l-au executat pe regele Ludovic al XVI-lea, eveniment care îi va determina pe corsicani să-și declare independența.

La acea dată, Napoleon era un puternic susținător al Revoluției Franceze și un dușman declarat al nobilimii avute și al clerului retrograd. Totuși, în opinia guvernatorului corsican Pasquale Paoli, cei din familia Bonaparte – mai ales Napoleon – nu prezentau încredere.

Confruntat cu amenințările lui Paoli, Napoleon a făcut aranjamentele necesare pentru ca mama și frații mai mici să plece în sudul Franței, pentru mai multă siguranță. Până atunci viața lui nu fusese nici plăcută și nici reușită. Sâcâit la școală de colegii de clasă, trăind în sărăcie, nevoit să-și părăsească patria iubită, nu părea nicidecum destinat să aibă un viitor promițător.

Neavând prea multe opțiuni în privința carierei, Napoleon s-a înrolat în armata franceză și, la intervenția unui prieten, a fost înaintat la gradul de căpitan.

Nu după mult timp a avut șansa nesperată de a dobândi faimă și putere. În momentul în care orașul-port Toulon s-a răsculat împotriva guvernului revoluționar, a primit sprijin din partea flotei engleze. Napoleon, care comanda artileria, și-a dat imediat seama că tunul plasat pe o înălțime deasupra portului ar putea provoca un mare dezastru navelor britanice. Deși rănit în bătălia pentru cucerirea poziției cruciale, a concentrat focul artileriei asupra corăbiilor. În final, englezii s-au retras și Toulonul a fost recucerit.

Ca recompensă, Napoleon, care avea pe atunci 24 de ani, a primit gradul de general de brigadă. În mod ciudat, promovarea aproape că l-a costat viața. Decizia de a-l avansa la

gradul de general a venit direct de la durul Robespierre, conducătorul de atunci al guvernului „terrorist” al Franței. După ghilotinarea acestuia în iulie 1794, Napoleon a fost aruncat în temniță sub acuzația de a fi simpatizat cu Regimul de Teroare.

Timp de două săptămâni, viața lui a atârnat de un fir de păr. Apoi a reușit cumva să-i convingă pe temnicerii săi să-l elibereze.

Un an mai târziu, susținătorii fostei monarhii au încercat să recâștige controlul asupra Parisului. Un grup de regaliști s-a îndreptat spre Palatul Tuileries pentru a-l asedia. Acolo, Napoleon, căruia i se încredințase misiunea de a apăra palatul, a ordonat ca întregul său arsenal de 40 de tunuri să fie îndreptat asupra mulțimii care se apropia. Și-au pierdut viața câteva zeci de atacatori, în final clădirea fiind salvată.

Pentru efortul depus cu acest prilej, Napoleon a fost avansat la gradul de general-maior, o victorie câștigată „doar prin fumul ghiulelelor”, după cum se va afirma ulterior.

Acum, Napoleon era un erou popular, invitat la ospete de către conducătorii Republicii Franceze, deseori implicat în aventuri galante cu doamne încântătoare.

În primăvara anului 1796, la vârsta de 26 de ani, s-a căsătorit cu frumoasa nobilă Joséphine de Beauharnais, o văduvă cu șase ani mai mare ca el, care avea deja o fiică de 12 ani și un fiu de 14 ani.

La două zile după căsătorie, Napoleon a plecat pe câmpul de luptă, fiind numit comandantul armatei de pe frontul italian.

Găsindu-și armata prost echipată, slab instruită și insuficient aprovizionată cu hrană, a promis trupelor recompense mari doar dacă luptă pentru victorie. Spicuim din discursul său:

Soldați, sunteți dezbrăcați, prost hrăniți... Provinciile bogate și orașe mari vor fi în stăpânirea voastră și în ele veți găsi onoare, glorie, bogăție... Vă lipsesc curajul și tăria?

Trupele sale din Italia au răspuns printr-o serie de victorii. Apoi, acționând contrar ordinelor de la Paris, Napoleon s-a îndreptat împotriva Austriei, cel mai puternic dușman al Franței de pe continentul european. Cu mișcări rapide, el a trecut Alpii și a înaintat până la 80 de kilometri de Viena, capitala austriacă.

Austriei, confrunțați cu o înfrângere aproape sigură, au cerut un armistițiu. În Tratatul de la Campo Formio, dictat de Napoleon, ei au fost de acord să cedeze Franței teritoriile din Belgia, Renania și câteva insule de pe țărmul Greciei.

Napoleon a expediat apoi la Paris o mare cantitate de bunuri capturate și bani. Totodată, el a organizat și o guvernare pentru nordul Italiei, aplicând ideile de libertate ale Revoluției Franceze. Peste noapte, numele său a devenit cunoscut în toată Europa și chiar și în America.

Pe continent numai Anglia rămăsese o provocare la adresa autorității franceze. La început, Napoleon a avut în vedere o invazie peste Canalul Mânecii, dar după ce a inspectat personal coasta Canalului a ajuns la concluzia că flota britanică s-ar dovedi imbatabilă.

În schimb, a decis să lanseze o campanie în Egipt. Acolo putea constitui în Mediterana o bază de putere pentru Franța în acțiunea sa de închidere a drumului comercial profitabil al Angliei spre India.

În primăvara lui 1798 a început invazia în Egipt.

Unii lideri francezi, inclusiv Talleyrand, se bucurau în sinea lor să-l vadă pe popularul Napoleon departe de Paris, unde, se temeau ei, s-ar fi putut hotărî să pună mâna pe putere.

Napoleon Bonaparte, împăratul Franței. Portret realizat după campania din Belgia, 1815

Napoleon a capturat repede insula mediteraneană Malta. După aceea a cucerit vechiul oraș egiptean Alexandria. În final, în lupta de la Piramide i-a trimis înapoi în deșert pe mamelucii băștinași care apărau Cairo și a preluat controlul asupra părții de nord a Egiptului.